

Gedragcode voor tolken en vertalers in het kader van de Wbtv

22 september 2009

Raad voor Rechtsbijstand,

Besluit:

Gezien:

- Artikel 13 en 14 van de Wet beëdigde tolken en vertalers (Stb. 2007, 375)
- Nota van toelichting bij het Besluit beëdigde tolken en vertalers (Stb. 2008, 555)
- Artikel 1 Besluit inschrijving Rbtv (Stb. 2009, 68)
- De toelichting van het Besluit inschrijving Rbtv (Stb. 2009, 68)
- Artikel 2 Besluit Uitwijkljst Wbtv (Stb. 2009, 102)
- De toelichting van het Besluit Uitwijkljst Wbtv (Stb. 2009, 102)
- Het advies van het Kwaliteitsinstituut beëdigde tolken en vertalers d.d. 1 augustus 2009

Stelt de navolgende gedragscode vast voor tolken en vertalers in het Register beëdigde tolken en vertalers en op de Uitwijkljst Wbtv

Inleiding

Deze gedragscode is bedoeld als richtlijn voor tolken en vertalers in hun dagelijkse beroepspraktijk. Hij bevat het geheel van waarden en normen die naar de heersende opvattingen door tolken en vertalers in acht moeten worden genomen bij de uitoefening van hun beroep.

De gedragscode is gebaseerd op een tekst die in Europees verband is opgesteld door een groot aantal nationale brancheverenigingen van tolken en vertalers. De ontwikkeling is vervolgens vooral verzorgd door de vertegenwoordigers van Nederlandse brancheverenigingen van tolken en vertalers in het Kwaliteitsinstituut beëdigde tolken en vertalers¹. Daarnaast is gebruik gemaakt van de ervaringen met een vergelijkbare gedragscode van de Nederlandse Orde van Advocaten en andere juridische deskundigheid.

1. Algemene beroepsattitude

1.1. Algemeen

Tolken en vertalers gedragen zich zodanig dat het vertrouwen in de beroepsgroep waartoe zij behoren en in hun eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad, ook wanneer zij niet beroepshalve optreden.

1.2. Kwaliteit

Tolken en vertalers streven ernaar, in het besef van hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van hun werk, steeds naar vermogen de beste kwaliteit en een optimale dienstverlening te leveren. Zij verrichten nimmer opzettelijk een onjuiste vertolking of vertaling.

Zij zijn volledig aanspreekbaar op de kwaliteit van hun werk. Eventuele beperkingen van hun aansprakelijkheid jegens opdrachtgevers voor de gevolgen van geleverde prestaties worden uitsluitend schriftelijk vastgelegd.

1.3. Onpartijdigheid en onafhankelijkheid

Tolken en vertalers zorgen ervoor dat hun vrijheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid bij de uitoefening van hun beroep niet in gevaar kunnen komen.

In de uitoefening van hun beroep onthouden zij zich van het tot uitdrukking brengen van een persoonlijke mening.

Voor hun diensten ontvangen zij uitsluitend de met hun opdrachtgever overeengekomen beloning.

¹ In het Kwaliteitsinstituut btv zijn het Nederlands Genootschap van Tolken en Vertalers (drie leden), de Alliantie van Tolk- en VertaalOrganisaties (drie leden), de advocatuur (twee leden), het tolk- en vertaalonderwijsveld (twee leden) en VluchtelingenWerk Nederland vertegenwoordigd. Voorzitter van deze adviescommissie is de president van de rechtbank Almelo.

1.4. Geheimhouding

Tolken en vertalers nemen volledige geheimhouding in acht, behoudens wettelijke verplichtingen, jegens alle niet bij een opdracht betrokken personen of instanties. Deze geheimhouding heeft betrekking op alles wat hun in het kader van een opdracht is toevertrouwd, ongeacht of dit door de opdrachtgever of een derde is gedaan. Zij leggen medewerkers aan wie zij werkzaamheden uitbesteden gelijke geheimhouding op. Indien zij derden betrekken bij de uitvoering van de werkzaamheden, waarborgen zij de geheimhouding naarmate de inbreng van die derden dat vereist. De geheimhoudingsplicht blijft gelden na beëindiging van de opdracht.

1.5. Auteursrecht

Vertalers publiceren geen vertaling van welk werk dan ook, al dan niet van literaire aard, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur, tenzij hen daartoe opdracht is gegeven door een daartoe bevoegde autoriteit. Vertalers stellen zich op de hoogte van de voor hun werk geldende auteursrechtbepalingen en nemen de wettelijke voorschriften in acht.

1.6. Te gelde maken van verkregen informatie

Tolken en vertalers onthouden zich ervan gegevens dan wel informatie waarvan zij in de uitoefening van hun beroep kennis hebben gekregen, ten eigen voordeel te gebruiken. In het bijzonder mengen zij zich niet in de zakelijke contacten tussen een opdrachtgever en diens cliënten.

2. Professionaliteit

2.1. Competentie

Tolken en vertalers nemen uitsluitend opdrachten aan waarvoor zij de vereiste (taal-)kennis en bekwaamheid bezitten.

2.2. Permanente educatie

Tolken en vertalers zorgen ervoor dat zij met het oog op de goede uitoefening van hun beroep hun vakkennis en bekwaamheid op peil houden door middel van deskundigheidsbevorderende activiteiten en dat zij op de hoogte blijven van de ontwikkelingen binnen hun beroep en van de voor hen relevante (technische) hulpmiddelen.

3. Collegialiteit

3.1. Mededinging

Tolken en vertalers onthouden zich van onderlinge overeenkomsten en feitelijke gedragingen die ertoe strekken of ten gevolge hebben dat de mededinging wordt verhinderd, beperkt dan wel vervalst. In het belang van de opdrachtgevers en de beroepsgroepen streven tolken en vertalers naar een onderlinge verhouding die berust op welwillendheid en vertrouwen.

3.2. Reclame

Tolken en vertalers houden zich strikt aan algemeen erkende reclameregels zoals bijvoorbeeld in Nederland neergelegd in de Nederlandse Reclame Code en onthouden zich in hun reclame-uitingen van beweringen of stellingen die zij niet kunnen waarmaken. Zij maken geen gebruik van de naam of het logo van een opdrachtgever als referentie zonder diens voorafgaande schriftelijke toestemming.

3.3. Wederzijdse ondersteuning

Tolken en vertalers verlenen elkaar zoveel mogelijk ondersteuning. Desgevraagd verwijzen ze een opdrachtgever naar een voor een specifieke opdracht deskundige en bekwame collega indien die opdracht hun niet past.

3.4. Overname van opdrachten

Tolken en vertalers nemen uitsluitend een opdracht van een collega over indien met de opdrachtgever expliciet overeenstemming is bereikt over de overname en de voorwaarden waaronder de opdracht zal worden uitgevoerd.

3.5. Medewerkers en onderaannemers

De bepalingen van deze gedragscode zijn eveneens en onverminderd van toepassing op medewerkers en onderaannemers van tolken en vertalers. Tolken en vertalers zorgen ervoor dat deze medewerkers en onderaannemers op de hoogte worden gebracht van de inhoud van deze gedragscode.

Tolken en vertalers betalen aan medewerkers en onderaannemers een passende en van tevoren overeengekomen beloning voor de door hen geleverde diensten. In het geval dat tolken en vertalers werkgever zijn, gedragen ze zich zoals een goed werkgever betaamt.

4. Beroepsuitoefening

4.1. Opdrachtaanvaarding

Het staat tolken en vertalers vrij een opdracht al dan niet te aanvaarden, behoudens wettelijke verplichtingen. Zij weigeren echter altijd een opdracht indien zich zwaarwegende redenen hiertoe voordoen, waaronder in ieder geval begrepen is wanneer er risico bestaat van belangenverstremming, indien zij het vermoeden hebben dat hun werk zal worden gebruikt voor onwettige en/of oneerlijke doeleinden of indien zij zich ervan bewust zijn dat zij de opdracht niet naar behoren zullen kunnen verrichten, wegens onvoldoende kennis en/of bekwaamheid, werkomstandigheden en/of bedongen afleveringstermijn, dan wel wegens gewetensbezwaren omtrent het onderwerp van de te vertolken situatie of te vertalen tekst. In geval van weigering van een opdracht stelt de tolk of vertaler de opdrachtgever hiervan onverwijld in kennis.

4.2. Overeenkomsten

Tolken en vertalers leggen overeenkomsten met hun opdrachtgevers zoveel mogelijk schriftelijk vast teneinde misverstanden over de inhoud van de afspraken te voorkomen. Tolken en vertalers stellen, zodra blijkt dat ze een verplichting uit de overeenkomst niet tijdig of in het geheel niet zullen kunnen nakomen, de opdrachtgever onverwijld daarvan in kennis en treden met hem in overleg over het vervolg of het beëindigen van de opdracht.

4.3. Vakuitoefening

4.3.1 Vertalen

Vertalers streven er steeds naar aan de hoogste kwaliteitsnormen te voldoen, met name wat betreft de inhoudelijke getrouwheid aan de brontekst en het gebruik van het juiste taalregister, behalve bij uitdrukkelijk verzoek van de opdrachtgever om daarvan af te wijken.

Vertalers overleggen met de opdrachtgever over de te volgen procedure bij ernstige fouten en/of dubbelzinnigheden in de brontekst voor zover zij dit noodzakelijk achten voor het op verantwoorde wijze uitoefenen van hun beroep.

Indien de opdrachtgever als tussenpersoon optreedt, treedt de vertaler niet in contact met de cliënt van de opdrachtgever dan met diens toestemming.

Vertalers onthouden zich van iedere vorm van plagiaat.

4.3.2 Tolken

Tolken zorgen tijdens het tolken, voor zover redelijkerwijs mogelijk, voor een volledige en doeltreffende communicatie tussen de partijen voor wie zij werken, onder meer door zo nodig actief op te treden om – al dan niet cultureel bepaalde – misverstanden en onbegrip te voorkomen of op te heffen.

Tolken getuigen van respect jegens personen met wie ze beroepsmatig omgaan en onthouden zich daarbij met name van iedere vorm van ongewenste fysieke en verbale intimiteiten.

Tolken melden iedere poging tot benadering door derden strekkende tot beïnvloeding van hun optreden onverwijld bij hun opdrachtgever.

Tolken voeren geen voorafgaand dan wel opeenvolgend overleg met anderstalige derden.

5. Geschillen

Geschillen worden bij voorkeur beslecht bij minnelijke schikking. Tolken en vertalers spannen zich in ieder geschil in een minnelijke regeling te treffen.

6. Overig

Dit besluit wordt aangehaald als 'Besluit Gedragscode Wbtv'. Tolken en vertalers worden geacht zich

---

uiterlijk vanaf de publicatie van de Gedragscode te houden aan de inhoud.

*De Raad voor Rechtsbijstand,
P.J. Biesheuvel.*

TOELICHTING

Algemeen

In artikel 13 en 14 van de Wbtv is geregeld dat tolken en vertalers die ingeschreven staan in het Rbtv een eed of gelofte dienen af te leggen. In de eed en gelofte verklaart men zich als een goede tolk/vertaler te zullen gedragen. Men voert zijn werkzaamheden eerlijk, nauwgezet en onpartijdig uit en betracht geheimhouding. Wat dit concreet inhoud is niet geheel duidelijk. Het is echter van belang dat de beroepsbeoefenaren weten welk gedrag van hen verwacht wordt. Om nadere invulling te geven aan de eed, zodat tolken en vertalers weten wat er van hen verwacht wordt, heeft het Kwaliteitsinstituut btw geadviseerd om een uniforme gedragscode vast te stellen. De gedragscode zal tevens kunnen dienen als toetskader van klachten in het kader van de wettelijke klachtenprocedure. De Raad onderschrijft de behoefte aan duidelijk omschreven gedragsregels. Niet alleen de tolk of vertaler weet dan precies wat er van hem verwacht wordt, ook de afnemers hebben een duidelijk kader waaruit een reële verwachting voortvloeit van wat de tolk of vertaler wel en niet kan en mag en waaraan zij kunnen toetsen of de verrichtte tolk- of vertaaldienst op de juiste wijze is uitgevoerd. In artikel 1 van het Besluit inschrijving Rbtv en artikel 2 van het Besluit Uitwijkljst Wbtv is daarom geregeld dat een tolk of vertaler die ingeschreven staat in het Rbtv of geplaatst is op de Uitwijkljst zich zal houden aan de vastgestelde gedragscode.

De tekst van de gedragscode is gebaseerd op een tekst die in Europees verband is opgesteld door een groot aantal nationale beroepsverenigingen voor tolken en vertalers. Ook bij het toespitsen van de tekst op de werking binnen de Wbtv hebben de brancheverenigingen van tolken en vertalers nadrukkelijk inbreng geleverd. Bovendien zijn de ervaringen met een vergelijkbare gedragscode bij de advocatuur benut en is specifieke juridische deskundigheid ingezet bij de ontwikkeling van de tekst. De Raad is daarom, evenals het Kwaliteitsinstituut, van oordeel dat de gedragscode kan rekenen op een breed draagvlak en een grote herkenbaarheid bij de beroepsgroep. De Raad heeft dan ook besloten om het advies van het Kwaliteitsinstituut over te nemen en de tekst van de gedragscode vast te stellen.

Na publicatie en toezending van de tekst aan alle tolken en vertalers die onder de werking van de Wbtv vallen, kan de gedragscode als bindend worden beschouwd. Volledigheidshalve zal de Raad tolken en vertalers die zich na publicatie aanmelden, via het inschrijfformulier laten conformeren aan de gedragscode. De Raad acht het vooralsnog niet nodig om tolken en vertalers die al zijn ingeschreven in het Rbtv of op de Uitwijkljst zijn geplaatst alsnog te laten verklaren zich aan de gedragscode te houden. Indien zij dat namelijk niet doen, kan eenieder een klacht indienen waarbij de gedragscode als referentiekader gebruikt zal worden. De Raad zal hierover afstemming zoeken met de Klachtencommissie Wbtv.

De Raad zal de tekst periodiek samen met het Kwaliteitsinstituut btw evalueren en wijzigingen tijdig kenbaar maken aan alle betrokkenen.

Advies

Van: Kwaliteitsinstituut btw
Aan: Raad voor Rechtsbijstand
Betreft: Gedragscode tolken en vertalers in het kader van de Wbtv
Datum: 1 augustus 2009

Inleiding

Het Kwaliteitsinstituut btw heeft op 2 juli 2009 een definitief tekstvoorstel voor een uniforme gedragscode opgesteld voor alle tolken en vertalers die onder de werking van de Wbtv vallen.

Daarbij gaat het zowel om beëdigde tolken en vertalers, als tolken en vertalers die op de Uitwijkljst zijn geplaatst, als eventueel ook andere tolken en vertalers die door afnameplichtige opdrachtgevers worden ingezet.

In het laatste geval bepaalt uiteindelijk de opdrachtgever in hoeverre deze gedragscode van toepassing is.

Doel

De Gedragscode dient in de eerste plaats als leidraad voor de gedragingen van de tolken en vertalers zelf. Daarnaast verschaft zij aan opdrachtgevers duidelijkheid over het gedrag en handelen dat van een tolk of vertaler mag worden verwacht.

Indien een opdrachtgever van oordeel is dat de tolk of vertaler niet conform de Gedragscode heeft gehandeld, kan hij deze daarop gericht aanspreken. Waar dat niet tot een bevredigende uitkomst leidt, kan hij in voorkomende gevallen een klacht indienen die door de Klachtencommissie Wbtv wordt behandeld. De Klachtencommissie zal deze Gedragscode als referentiekader bij de behandeling hanteren.

Totstandkoming

De tekst is gebaseerd op een vergelijkbare tekst die in Europees verband is opgesteld door een groot aantal nationale beroepsverenigingen voor tolken en vertalers.

Het Kwaliteitsinstituut heeft enkele aanvullingen en andere wijzigingen doorgevoerd en de heer Mr. F.A.W. Bannier, bijzonder hoogleraar Advocatuur aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam, als partner werkzaam bij een advocatenkantoor en raadsheer-plaatsvervanger bij het Gerechtshof Amsterdam, gevraagd vanuit zijn deskundigheid de tekst te beoordelen. De suggesties van de heer Bannier zijn op 2 juli 2009 door het Kwaliteitsinstituut btw besproken en verwerkt tot een definitieve tekst.

Het Kwaliteitsinstituut is van mening dat de Gedragscode door deze procedure niet alleen kan rekenen op een breed draagvlak en een grote herkenbaarheid binnen de beroepsgroepen tolken en vertalers, maar ook vanuit juridisch oogpunt voldoende waarborgen biedt om in de beroepspraktijk goed te kunnen werken.

Advies

Het Kwaliteitsinstituut adviseert de Raad voor Rechtsbijstand

- de tekst van de 'Gedragscode tolken en vertalers in het kader van de Wbvtv' vast te stellen;
- te trachten om de gedragscode bindend te maken voor alle onder de werking van de Wbvtv vallende tolken en vertalers door:
  - alle tolken en vertalers die in het Rbtv zijn ingeschreven of op de Uitwijklijst zijn geplaatst persoonlijk een exemplaar van de vastgestelde gedragscode toe te sturen met een toelichting over de toepassing;
  - de gedragscode te publiceren op de Wbvtv-internetsite;
  - in de nieuwsbrief van Bureau btw aandacht te schenken aan de gedragscode en diens werking;
  - na vaststelling van de gedragscode op het vastgestelde formulier voor inschrijving in het Rbtv en plaatsing op de Uitwijklijst een passage op te nemen waaruit blijkt dat de tolk of vertaler de gedragscode heeft gelezen, begrepen en zich daaraan conformeert;
  - te onderzoeken in hoeverre het wenselijk, nodig en mogelijk is om alle tolken en vertalers die ten tijde van de vaststelling van de gedragscode al zijn geregistreerd, alsnog te laten verklaren dat zij zich aan de code conformeren en eventueel maatregelen te nemen om dat te realiseren.
- opdrachtgevers zo goed mogelijk te informeren over de inhoud, het doel en de werking van de gedragscode;
- de Klachtencommissie Wbvtv te informeren over de inhoud van de vastgestelde Gedragscode;
- de inhoud periodiek te evalueren en het Kwaliteitsinstituut om advies te vragen over eventuele bijstelling van de tekst.